

## Verantwoording bij de huiswerkoefeningen van de Luisterwoorden (L)

De huiswerkoefeningen van de *luisterwoorden* zijn voorbeelden van oefeningen die een leerling thuis of op school kan maken; het oefenen en herhalen staat hierbij centraal. Afhankelijk van de gegeven stimulus en de gevraagde respons maakt de leerling de huiswerkoefeningen zelfstandig of onder begeleiding van een oefenpartner. De behandelaar kiest telkens welke huiswerkoefeningen voor een leerling zinvol en geschikt zijn. Tijdens de behandeling is het belangrijk om samen met de leerling (en waar nodig met de oefenpartner) de huiswerkoefeningen en bijbehorende instructies door te nemen. Vooral de huiswerkoefeningen die onder begeleiding van de oefenpartner uitgevoerd moeten worden, blijken in de praktijk moeilijk.

De huiswerkoefeningen zijn onderverdeeld in vier typen, waarbij de gegeven stimuli en de gevraagde responsen wisselen. Voor elk type huiswerkoefeningen is er een '*instructie voor de behandelaar*'. Hierin staat beschreven welke voorbeelden van huiswerkoefeningen er zijn voor het oefenen van de declaratieve kennis en welke voorbeelden van huiswerkoefeningen er zijn voor het oefenen van de procedurele kennis. Wanneer er voor een bepaald type huiswerkoefeningen geoefend wordt met een oefenpartner, en er voor de oefenpartner geen concrete voorbeelden van huiswerkoefeningen zijn, is er een '*instructieblad voor de oefenpartner*' waarop staat welk materiaal er nodig is en wat de algemene instructie is voor het uitvoeren van de oefeningen. Wanneer er wel concrete voorbeelden van een bepaald type huiswerkoefeningen voor de oefenpartner zijn, zijn deze terug te vinden in het mapje met '*declaratieve oefeningen*' of '*procedurele oefeningen*'. Ook concrete voorbeelden van huiswerkoefeningen die een leerling zelfstandig kan maken, zijn terug te vinden in het mapje met '*declaratieve oefeningen*' of '*procedurele oefeningen*'.

In onderstaand overzicht wordt voor elk type huiswerkoefening (afhankelijk van de gegeven stimulus en de gevraagde respons) duidelijk welke instructies en concrete voorbeelden van huiswerkoefeningen er zijn.

	<b>respons: vocaal</b>	<b>respons: motorisch</b>
<b>stimulus: visueel</b>	-instructie voor de behandelaar -instructieblad voor de oefenpartner D -instructieblad voor de oefenpartner P	-instructie voor de behandelaar -concrete declaratieve oefeningen (D) -concrete procedurele oefeningen (P)
<b>stimulus: auditief</b>	-instructie voor de behandelaar -concrete declaratieve oefeningen (D) -concrete procedurele oefeningen (P)	-instructie voor de behandelaar -instructieblad voor de oefenpartner D -instructieblad voor de oefenpartner P

Bij het maken van de concrete voorbeelden van de huiswerkoefeningen zijn de volgende keuzes gemaakt:

- er is voornamelijk gebruik gemaakt van de hoogfrequente woorden van de woordenlijsten,
- de huiswerkoefeningen dienen enkel als voorbeeldoefeningen; er zijn meer en andere huiswerkoefeningen mogelijk,
- de huiswerkoefeningen betreffen voornamelijk oefeningen voor de instructieprincipes 'isoleren' (met name 'oefenen en herhalen') en 'integreren'. Het 'generaliseren' staat minder centraal bij de huiswerkoefeningen; dit instructieprincipe wordt vooral *tijdens* de behandeling toegepast.

Op de 'instructiebladen voor de oefenpartner' wordt zo concreet mogelijk beschreven hoe ouders thuis met hun kind kunnen oefenen. Uiteraard kunnen deze instructiebladen ook gebruikt worden door een oefenpartner die op school met de leerling oefent. Om deze instructiebladen zo overzichtelijk mogelijk te houden, is er voor gekozen om telkens maar één (of enkele) voorbeelden van concrete feedback te noemen en telkens maar één (of enkele) voorbeelden van vragen om de metacognitie te stimuleren. De behandelaar kan de oefenpartner wijzen op de verschillende feedbackmogelijkheden en de verschillende manieren om de metacognitie te stimuleren.

Het *stimuleren van de metacognitie* is vooral een aandachtspunt *tijdens* de behandeling. Vragen die daartoe gesteld kunnen worden, kunnen algemeen zijn, of meer toegespitst op een concrete oefening. Voorbeelden zijn onder andere:

- Waar heb je je huiswerk gemaakt? Was dat een goede werkplek?
- Wanneer heb je je huiswerk gemaakt? Was dat een goed moment?
- Wie heeft je geholpen? Of kon je je huiswerk zelfstandig maken?
- Hoeveel tijd kostte het maken van je huiswerk?
- Hoe ben je te werk gegaan?
- Hoe heb je je werk gecontroleerd?
- Hoe vind je dat je het gedaan hebt?
- Waar moest je goed op letten?
- Wat lukte goed en wat vond je nog moeilijk?
- Wat heb je ervan geleerd?
- Waarvan heb je het meeste geleerd?
- Wat zou je nog extra willen oefenen?
- Weet je nog over welk onderwerp je huiswerk ging?
- Had je je spellingschrift nodig bij het maken van je huiswerk?
- Welke stappen van het luisterschema lukten goed?
- Welke stappen van het luisterschema vond je nog moeilijk?
- Welke stappen van het luisterschema kon je al verkort doorlopen?
- Welke stappen van het luisterschema ken je al uit je hoofd?
- Heb je je huiswerk hardop of stil gedaan?
- Moest je veel dingen verbeteren of ging het in één keer goed?
- Heb je de onderwerpen die je geoefend hebt ook al op school kunnen gebruiken?

Ook *het geven van de juiste feedback* is vooral een aandachtspunt voor de behandelaar *tijdens* de behandeling. Het laten geven van goede feedback door de oefenpartner is moeilijk, omdat het onder andere afhankelijk is van de werkwijze van de leerling, en de aard van de oefeningen. Op de instructiebladen voor de oefenpartner en in de voorbeelden van huiswerkoefeningen is een aantal concrete feedbackvoorbeelden genoemd. Het is echter met name voor de behandelaar van belang zich bewust te zijn van de diverse feedbackmogelijkheden. Het geven van feedback bestaat niet alleen uit het aangeven of het goed of fout is (resultaatgerichte feedback), maar kan ook persoonsgericht, procesgericht of inspanningsgericht zijn. Concrete voorbeelden van feedback zijn onder andere:

- |                     |  |
|---------------------|--|
| persoonsgericht:    | - jij kunt dit goed,                       |
|                     | - jij kunt netjes schrijven,               |
|                     | - jij kunt je eigen werk goed controleren, |
|                     | - ...                                      |
| inspanningsgericht: | - je hebt thuis hard gewerkt,              |
|                     | - je hebt goed je best gedaan,             |
|                     | - ...                                      |

- |                   |   |
|-------------------|---|
| procesgericht:    | <ul style="list-style-type: none"> <li>- dat heb je thuis goed aangepakt,</li> <li>- je hebt overal goed je luisterschema gebruikt,</li> <li>- je bent goed stap voor stap aan het werk gegaan,</li> <li>- ...</li> </ul> |
| resultaatgericht: | <ul style="list-style-type: none"> <li>- je hebt geen enkele fout in deze oefening,</li> <li>- dat is helemaal goed,</li> <li>- ...</li> </ul>  |

De behandelaar zelf kan deze feedback geven, maar het kan zeker zo zinvol zijn wanneer de leerling zichzelf feedback geeft. Hierbij kan het helpend zijn als de behandelaar vragen stelt die de metacognitie stimuleren, zoals ‘hoe vind je dat je het gedaan hebt?’, ‘moest je veel dingen verbeteren of ging het in één keer goed’, ‘wat lukte goed en wat vond je nog moeilijk?’.

Let op: De huiswerkoefeningen zijn gemaakt om het ‘oefenen en herhalen’ thuis of op school goed te laten verlopen. Hierbij kiest de behandelaar telkens welke huiswerkoefeningen voor een leerling zinvol en geschikt zijn. Niet altijd is het nodig om alle huiswerkoefeningen te laten maken en ook de volgorde waarin de huiswerkoefeningen aan de orde komen, zal per leerling verschillen. Voor de behandelaar is het van belang om hierin voortdurend keuzes te blijven maken.

NB. In de concrete voorbeelden van huiswerkoefeningen en op de instructiebladen voor de oefenpartner worden regelmatig de termen ‘spellingschrift’, ‘heen-en-weer-schrift’ en ‘oefenschrift’ gebruikt.

Met ‘*spellingschrift*’ wordt een opzoekschrift bedoeld: in dit schrift kunnen gekopieerde spellingbladen opgeplakt worden, regels geschreven worden, en/of schema’s getekend worden, zodat een leerling (nog) niet-beheerste kennis zelf kan opzoeken. Ook kan het gebruikt worden om het gemaakte werk te controleren.

Met ‘*heen-en-weer-schrift*’ wordt een communicatieschrift bedoeld: in dit schrift kan de leerling zelf, en iedereen die met een leerling werkt informatie opschrijven en lezen. Het schrift gaat bijvoorbeeld heen en weer tussen de ouders, de leerkracht, de leerling en de behandelaar.

Met ‘*oefenschrift*’ wordt een schrift bedoeld waarin een leerling schriftelijke opdrachten maakt: dit kunnen zowel opdrachten tijdens de behandeling zijn, als huiswerkopdrachten thuis of op school.